Анна КОЗАЧОК

ORCID: https://orcid.org/0009-0007-3048-5087
Режисерка театру та масових заходів, театральна педагогиня, авторка педагогічно-режисерського методу "Hear.Feel.See", засновниця і виконавча директорка "UAction" (Art and Education)
вул. Хомстед-роуд, 2555 / 44, Санта-Клара, 95051, США
e-mail: kyselevaanna@gmail.com

УДК 792.03.071.2.071.4:37.01-053.6](73=161.2)
DOI: http://dx.doi.org/10.30970/prc.75.45-51

ВИКЛИКИ РЕЖИСЕРА У РОБОТІ З УКРАЇНСЬКИМИ ПІДЛІТКАМИ В США: ПЕДАГОГІЧНІ, КУЛЬТУРНІ ТА ЦІННІСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Анотація

У статті проаналізовано специфіку роботи режисера з українськими підлітками в умовах еміграції до Сполучених Штатів Америки. Розглянуто ключові педагогічні, культурні та ціннісні виклики, що виникають у процесі театральної діяльности в багатокультурному середовищі. Особливу увагу приділено проблемам формування ідентичности, мовної адаптації, трансформації ролі режисера, мотивації та дисципліни підлітків. Окремо проаналізовано етичні межі роботи з чутливими темами, зокрема з воєнним досвідом, у підлітковій театральній практиці за кордоном. Дослідження ґрунтується на якісних методах аналізу: педагогічному спостереженні, рефлексії режисерської практики та аналізі групової динаміки. У результаті доведено, що театральна студія може виступати ефективним простором соціальної адаптації, інтеграції та формування нової ідентичности українських підлітків у діяспорі. Зроблено висновок про необхідність поєднання художніх, педагогічних та етичних підходів у сучасній режисерській практиці.

Ключові слова: театральна педагогіка, підлітковий театр, українська діяспора, еміграція, режисерська практика, ідентичність, цінности.

Постановка проблеми. Початок XXI століття ознаменувався суттєвими міграційними процесами, що вплинули не лише на демографічну ситуацію, але й на освітні, культурні та мистецькі практики. Повномасштабна війна в Україні значно посилила ці процеси, спричинивши масовий виїзд дітей та підлітків за кордон. У нових умовах особливої актуальности набуває питання адаптації підлітків, які одночасно переживають кризу віку та кризу вимушеної еміграції.

Підлітковий вік є періодом активного формування ідентичности, системи цінностей, соціальних навичок та уявлень про власне майбутнє. Переривання звичного соціокультурного середовища, зміна мови спілкування, освітніх стандартів і соціальних норм значно ускладнюють цей процес. У такому контексті мистецькі практики, зокрема театр, дедалі частіше виконують роль альтернативного освітнього простору, здатного підтримати підлітка в період адаптації.

Театральна студія для українських підлітків у США стає не лише місцем творчої самореалізації, але й соціальним середовищем, у якому відбувається осмислення власного досвіду, пошук нових моделей поведінки та формування відчуття приналежности. Саме тому роль режисера в такій студії виходить за межі традиційних функцій художнього керівника і набуває виразного педагогічного та соціального вимірів.

Проблематика дослідження. Робота режисера з українськими підлітками у США супроводжується низкою специфічних викликів, які не є типовими для театральної педагогіки в стабільному національному середовищі. Ці виклики зумовлені поєднанням кількох факторів:

1. **Культурна трансформація середовища**, у якому формується особистість підлітка.
2. **Зміна освітніх моделей і комунікативних норм**, що впливають на сприйняття авторитету та дисципліни.
3. **Фрагментованість ідентичности**, спричинена перебуванням між культурою походження та культурою країни проживання.
4. **Психоемоційні наслідки воєнного досвіду**, навіть якщо він не був безпосередньо пережитий у зоні бойових дій.

Усе це створює ситуацію, в якій режисер змушений одночасно виконувати функції педагога, модератора групових процесів, наставника та, в окремих випадках, фігури психологічної підтримки. Водночас надмірна психологізація театрального процесу може знижувати художню якість роботи, що породжує додаткове напруження між мистецькими й педагогічними цілями.

Актуальність дослідження. Актуальність цієї теми визначається кількома чинниками. По-перше, кількість українських театральних ініціятив за кордоном зростає, але методологічне осмислення їхньої діяльности поки що залишається фрагментарним. По-друге, більшість досліджень підліткового театру зосереджені або на національному контексті, або на суто освітніх моделях, не враховуючи складних умов

© Козачок Анна, 2026

еміграції. По-третє, режисерська практика в діяспорі часто розвивається інтуїтивно, без систематизованого аналізу викликів і результатів. Це створює потребу у фіксації практичного досвіду, його теоретичному осмисленні та представленні в науково-професійному дискурсі. Для журналу театрознавчого спрямування така проблематика є важливою, оскільки вона розширює уявлення про сучасні функції театру, зокрема в умовах соціяльної нестабільности та культурних трансформацій.

Мета і завдання статті

Метою цієї статті є аналіз ключових викликів, з якими стикається режисер у роботі з українськими підлітками у США, а також визначення педагогічних і режисерських стратегій, що сприяють ефективній роботі в умовах еміграції.

Для досягнення цієї мети поставлені такі завдання:

- окреслити соціокультурний контекст роботи з українськими підлітками за кордоном;
- проаналізувати основні проблеми ідентичности, мовної адаптації та мотивації;
- дослідити зміну ставлення підлітків до авторитету режисера;
- визначити ціннісні трансформації, що відбуваються в процесі театральної діяльности;
- узагальнити практичні результати та спостереження.

Методологічні засади

Дослідження ґрунтується на якісних методах аналізу, зокрема:

- педагогічному спостереженні за роботою підліткової театральної групи;
- аналізі репетиційного процесу;
- рефлексивних нотатках режисера;
- порівнянні початкового та підсумкового етапів роботи.

Такий підхід дозволяє не лише зафіксувати проблеми, але й простежити динаміку змін, що відбуваються з учасниками театрального процесу.

Соціокультурні умови та криза ідентичности українських підлітків у США

Соціокультурне поле підлітка в умовах еміграції

Переїзд до іншої країни радикально змінює соціокультурне поле, у якому формується особистість підлітка. Для українських підлітків у США ця зміна часто відбувається різко й без перехідного періоду. Вони опиняються в освітній системі з іншими правилами комунікації, ієрархіями та ціннісними орієнтирами, що безпосередньо впливає на їхню поведінку та самоідентифікацію.

Американська шкільна культура орієнтована на індивідуальні досягнення, самопрезентацію та особистий вибір. Водночас українська освітня традиція, навіть у своїх сучасних формах, зберігає акцент на колективних нормах, дисципліні та вертикальних моделях взаємодії. Підліток, який перебуває між цими двома системами, часто не має достатніх ресурсів для усвідомленого вибору, що призводить до внутрішньої дезорієнтації.

Театральна студія в такому контексті стає простором, де ці різні моделі стикаються й можуть бути осмислені. Проте для режисера це означає необхідність постійного балансування між різними культурними очікуваннями учасників.

Криза ідентичности як структурний виклик

Криза ідентичности у підлітків-мігрантів має багаторівневий характер. Вона включає:

- національно-культурний рівень;
- мовний рівень;
- соціяльний рівень;
- особистісний рівень.

Багато українських підлітків у США уникають чіткого самоозначення. Вони можуть відмовлятися від публічного підкреслення своєї української ідентичности, прагнучи швидше інтегруватися в нове середовище. Водночас внутрішній зв'язок із культурою походження зберігається, але часто не має зовнішніх форм вираження.

У театральній практиці це проявляється у стриманости, страху публічности, небажанні говорити про власний досвід або використовувати особисті історії як матеріял для сцени. Підлітки можуть сприймати сцену як простір потенційного оцінювання, а не як безпечне поле експерименту.

Роль режисера у роботі з ідентичністю

Для режисера важливо усвідомлювати, що ідентичність підлітка в умовах еміграції є нестабільною і перебуває в процесі постійної трансформації. Прямі запитання або вимоги до чіткого самовизначення можуть викликати опір або закритість.

Ефективною є стратегія опосередкованої роботи з ідентичністю через:

- рольові ігри;
- імпровізацію;
- роботу з маскою або умовним персонажем;
- колективні образи замість індивідуальних зізнань.

Такі методи дозволяють підліткам дистанціюватися від власного досвіду, зберігаючи при цьому можливість його осмислення. У цьому контексті театр виконує функцію медіятора між внутрішнім переживанням і зовнішнім висловлюванням.

Мовна ідентичність як фактор напруги

Мовне питання є одним із найбільш чутливих аспектів роботи з українськими підлітками за кордоном.

ISSN 2078-6263 ПРОСЦЕНІУМ. 2026. № 1 (75)

У репетиційному процесі мова може виконувати різні функції: інструменту комунікації, символу культурної приналежности, маркера соціяльного статусу.

Для частини підлітків українська мова асоціюється з домом, минулим, травматичними спогадами або, навпаки, з почуттям обов'язку. Англійська ж сприймається як мова майбутнього, інтеграції та соціяльного успіху. Ця дихотомія створює внутрішній конфлікт, який неминуче відображається в театральній роботі.

Режисер у такій ситуації не може займати жорстку позицію, нав'язуючи єдиний мовний формат. Більш продуктивною є модель багатомовного простору, де мова стає частиною художнього експерименту, а не джерелом тиску.

Соціяльні ролі та групова динаміка

У підліткових групах, сформованих у діяспорі, соціяльні ролі часто не збігаються з тими, які підлітки мали в Україні. Колишні лідери можуть втрачати впевненість, тоді як більш інтровертні учасники знаходять можливість для самореалізації.

Ці зміни створюють нестабільну групову динаміку, що ускладнює формування ансамблю. Режисеру необхідно враховувати ці процеси та створювати умови для поступового вирівнювання ролей, не закріплюючи ієрархії на початкових етапах роботи.

Театральна студія як простір тимчасової стабільности

У ситуації соціокультурної нестабільности театральна студія може стати для підлітків простором відносної стабільности. Регулярність занять, повторюваність ритуалів, зрозумілі правила взаємодії створюють відчуття безпеки, необхідне для творчої роботи.

Саме в такому середовищі стає можливим поступовий перехід від адаптації до активної творчої взаємодії. Театр перестає бути лише місцем дозвілля і починає виконувати функцію соціяльного та культурного якоря.

Мовна адаптація, комунікація та трансформація ролі режисера

Мовна адаптація як педагогічний виклик

Мовна адаптація є одним із ключових чинників, що визначають характер репетиційного процесу в підлітковій театральній групі за кордоном. Для українських підлітків у США мова перестає бути нейтральним засобом спілкування і набуває символічного значення. Вибір мови репетиції часто сприймається не як технічне рішення, а як позиція, що впливає на відчуття приналежности та безпеки.

У перші місяці роботи підлітки нерідко демонструють мовну фрагментацію: вони переходять з української на англійську, використовують суржик або обмежуються короткими репліками. Це не завжди пов'язано з низьким рівнем володіння мовою – часто йдеться про страх помилки, небажання виділятися або уникнення емоційно насичених тем.

Для режисера важливо сприймати ці мовні коливання не як проблему дисципліни, а як індикатор внутрішнього стану групи. Мовна адаптація в театральному процесі має бути поступовою та контекстуально вмотивованою.

Стратегії роботи з багатомовним середовищем

Практика показує, що жорстке закріплення однієї мови на початковому етапі роботи може знижувати рівень залученості підлітків. Натомість ефективними виявляються гнучкі стратегії, зокрема:

- використання невербальних вправ;
- робота з тілом і простором без тексту;
- імпровізації, де мова не є домінантним засобом вираження;
- поступове введення тексту після формування групової довіри.

У такому підході мова стає частиною художнього матеріялу, а не бар'єром. Підлітки отримують можливість обирати форму висловлювання, що знижує рівень тривожности й підвищує готовність до експерименту.

Комунікація та зміна стилю взаємодії

Комунікативні моделі, з якими українські підлітки стикаються в США, суттєво відрізняються від тих, до яких вони звикли раніше. В американському освітньому контексті заохочується активне висловлювання власної думки, відкриті дискусії та критичне мислення. Це впливає на очікування підлітків щодо стилю роботи педагога.

У театральній студії це проявляється в готовності ставити запитання, обговорювати режисерські рішення, пропонувати власні ідеї. Для режисера, вихованого в традиційній театральній школі, така відкритість може сприйматися як підрив авторитету або відсутність дисципліни.

Проте ігнорування цієї зміни призводить до втрати контакту з групою. Тому виникає потреба в переосмисленні комунікативної моделі та переході до більш діялогічної форми взаємодії.

Трансформація ролі режисера

В умовах роботи з українськими підлітками у США традиційна роль режисера як беззаперечного художнього керівника поступово трансформується. Режисер дедалі частіше виступає як:

- фасилітатор групових процесів;
- модератор дискусій;
- педагог-наставник;
- координатор творчої взаємодії.

Ця трансформація не означає відмову від художнього лідерства, але вимагає його іншої форми. Режисер зберігає відповідальність за цілісність художнього результату, водночас відкриваючи простір для співтворчості.

Практика свідчить, що підлітки краще сприймають режисера, який чітко окреслює рамки процесу, але допускає варіятивність шляхів їх досягнення. Така модель сприяє формуванню внутрішньої мотивації та відповідальности.

Проблема дисципліни та меж

Одним із найбільш складних аспектів у роботі з підлітками в багатокультурному середовищі є питання дисципліни. Підлітки, адаптуючись до американської освітньої системи, часто очікують менш жорстких рамок і більшої свободи вибору.

У театральній практиці це може призводити до запізнень, порушення репетиційного ритму, зниження концентрації. Водночас спроби повернутися до авторитарних методів управління зазвичай викликають опір.

Ефективною альтернативою стає спільне формування правил групи. Коли підлітки залучені до обговорення норм взаємодії та розуміють їхню доцільність, рівень самодисципліни зростає. Режисер у цьому випадку виконує роль гаранта домовленостей, а не контролера.

Комунікація як інструмент художнього розвитку

Зміна комунікативних моделей у театральній студії відкриває нові можливості для художнього розвитку. Діялог, обговорення, рефлексія після репетицій дозволяють підліткам усвідомлювати власний творчий процес і брати активну участь у його формуванні.

Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, здатности аналізувати сценічний матеріял і відповідальности за спільний результат. Водночас він вимагає від режисера високого рівня комунікативної компетентности та готовности до постійної адаптації власного стилю роботи.

Мотивація, дисципліна та ціннісні трансформації підлітків у театральному процесі

Мотивація як нестабільний ресурс

Мотивація підлітків у театральній студії за кордоном має змінний і часто суперечливий характер. Для багатьох українських підлітків участь у театральному гуртку не є пріоритетною діяльністю, а розглядається як додаткова опція серед численних освітніх та позашкільних можливостей. Конкуренція з академічним навантаженням, спортивними секціями, соціяльним життям та цифровими формами дозвілля значно впливає на рівень залученості.

У цьому контексті режисер не може спиратися виключно на зовнішню мотивацію, таку як участь у виставах або публічні покази. Значно ефективнішою є робота з внутрішніми мотивами, що формуються через відчуття значущости, приналежности до групи та можливости самовираження.

Дисципліна в умовах культурної зміни

Поняття дисципліни в умовах роботи з українськими підлітками у США потребує переосмислення. Традиційна модель дисципліни, заснована на суворих правилах і контролі, часто не відповідає очікуванням підлітків, які вже адаптувалися до більш ліберальних освітніх практик.

Натомість у театральній студії ефективною стає модель "договірної дисципліни", що передбачає спільне вироблення правил і відповідальність за їх дотримання. Такий підхід дозволяє уникнути конфліктів і сприяє формуванню довіри між режисером та групою.

Важливим аспектом є чітка структурованість заняття. Навіть за відсутности жорсткого контролю підлітки потребують зрозумілої логіки процесу, чітких етапів роботи та прогнозованих результатів.

Ціннісні зсуви в умовах еміграції

Еміграція істотно впливає на систему цінностей підлітків. У новому соціокультурному середовищі посилюється орієнтація на особисті досягнення, самопрезентацію та індивідуальний успіх. Колективні форми діяльности потребують додаткового обґрунтування та мотивації.

У театральному процесі це проявляється у прагненні підлітків до індивідуальних ролей, небажанні "розчинятися" в ансамблі та складнощах у роботі над груповими сценами. Для режисера це створює необхідність свідомо формувати цінність колективного результату.

Ансамблева робота в такому контексті стає не лише художнім завданням, але й педагогічним інструментом, що дозволяє підліткам переосмислити власну роль у спільноті.

Театр як простір формування нових цінностей

Театральна студія може стати середовищем, у якому підлітки поступово відкривають для себе інші ціннісні орієнтири. Через спільну роботу над виставою формується розуміння взаємозалежности, відповідальности та важливости внеску кожного учасника.

Показовим є те, що підлітки починають по-іншому ставитися до власних помилок. Помилка в театрі перестає бути поразкою і стає частиною процесу навчання. Це знижує рівень тривожности та сприяє сміливішому творчому пошуку.

ISSN 2078-6263 ПРОСЦЕНІУМ. 2026. № 1 (75)

Вплив театрального процесу на самооцінку

Участь у театральному процесі сприяє підвищенню самооцінки підлітків. Публічний виступ, навіть у форматі відкритої репетиції, дає відчуття досягнення та визнання. Особливо важливим це є для підлітків, які в новому середовищі відчувають себе маргіналізованими або непоміченими.

Режисер у цьому випадку виконує роль наставника, який допомагає підліткам усвідомити власний прогрес і закріпити позитивний досвід. Регулярна рефлексія після занять дозволяє зробити ці зміни усвідомленими.

Напруга між художніми та педагогічними цілями

Робота з мотивацією та цінностями підлітків часто вступає в суперечність із художніми завданнями. Прагнення підтримати кожного учасника може призводити до компромісів у художній якості. Водночас орієнтація виключно на результат може зруйнувати довіру в групі.

Знаходження балансу між цими двома полюсами є одним із ключових викликів режисера. Успішна практика демонструє, що прозорість цілей і відкритість до обговорення дозволяють зменшити цю напругу та досягти стійкого результату.

Робота з чутливими темами та етичні межі режисерської практики

Воєнний і травматичний досвід як прихований контекст

Навіть за відсутности прямого досвіду перебування в зоні бойових дій, більшість українських підлітків у США несуть у собі сліди воєнної реальности. Вони можуть проявлятися у підвищеній тривожности, різких емоційних реакціях, труднощах із концентрацією або, навпаки, у відстороненості та емоційному "онімінні". Для режисера важливо усвідомлювати, що ці прояви не завжди артикулюють самі підлітки, але суттєво впливають на театральний процес.

У цьому контексті театр не можна розглядати як терапевтичний інструмент у прямому сенсі. Режисер не є психотерапевтом, а театральна студія – не клінічний простір. Проте театральна педагогіка має справу з людським досвідом, а отже неминуче торкається чутливих тем. Усвідомлення цієї межі є принципово важливим для етичної роботи.

Межа між художнім осмисленням і повторною травматизацією

Однією з найбільш складних проблем у роботі з українськими підлітками за кордоном є визначення допустимих меж залучення особистого досвіду до сценічної роботи. З одного боку, театр має потенціял трансформувати індивідуальні переживання в художній образ. З іншого – надмірне наближення до травматичних подій може викликати повторну травматизацію.

Практика свідчить, що пряме відтворення воєнних подій або автобіографічних історій підлітків рідко є продуктивним. Значно безпечнішою та ефективнішою є робота з метафорою, символом, узагальненим образом. У такому форматі підлітки зберігають дистанцію, яка дозволяє їм залишатися в творчому процесі без примусу до емоційного оголення.

Принцип добровільности як етична основа

Ключовим етичним принципом роботи з чутливими темами є добровільність. Жоден підліток не повинен бути змушений ділитися особистим досвідом або брати участь у сценах, що викликають внутрішній дискомфорт. Це стосується як вербальних форм роботи, так і тілесних практик.

Успішні режисерські стратегії передбачають наявність альтернативних ролей у процесі: спостерігача, асистента, автора тексту, учасника групової сцени без фокусування на індивідуальному досвіді. Така гнучкість дозволяє зберегти включеність підлітків у процес без порушення їхніх особистих меж.

Відповідальність за публічний показ

Публічний показ вистави за участю підлітків у діяспорі має додатковий соціяльний вимір. Для глядачів – батьків, представників української громади, місцевої авдиторії – такі проєкти часто сприймаються як репрезентація колективного досвіду. Це створює ризик символічного навантаження, яке може не відповідати готовности самих підлітків.

Режисер у цьому випадку несе відповідальність за те, щоб художній матеріял не експлуатував травматичні теми заради емоційного ефекту. Важливо чітко усвідомлювати, для кого створюється вистава і які смисли вона транслює. Підлітковий театр у діяспорі не має перетворюватися на інструмент публічного свідчення ціною психологічного благополуччя учасників.

Театр як простір трансформації, а не реконструкції

Етична режисерська практика ґрунтується на розумінні театру як простору трансформації досвіду, а не його прямої реконструкції. Через художню умовність, символічні дії та колективні образи підлітки отримують можливість переосмислювати власні переживання без прямого занурення в травматичний матеріял.

Такі підходи сприяють формуванню відчуття контролю над власним досвідом. Підлітки починають усвідомлювати, що їхні переживання можуть бути виражені в різних формах, а не лише через пряме проговорювання або відтворення подій.

Учасники театрального воркшопу Анни Козачок, присвяченого презентації авторського педагогічно-режисерського методу "Hear. Feel. See".

Роль режисера як етичного модератора

У роботі з чутливими темами режисер виконує роль етичного модератора процесу. Це означає постійну увагу до групової динаміки, індивідуальних реакцій та змін у поведінці учасників. Режисер має бути готовим коригувати художні рішення, якщо вони викликають надмірну напругу або спротив.

Важливим елементом є регулярна рефлексія – як у формі групових обговорень, так і в індивідуальних бесідах. Водночас режисер повинен чітко усвідомлювати межі власної компетенції та, за потреби, залучати інших фахівців або рекомендувати додаткову підтримку.

Етична стійкість театральної спільноти

Довготривала робота з українськими підлітками у США показує, що дотримання етичних принципів сприяє формуванню стійкої театральної спільноти. Підлітки, які відчувають повагу до власних меж, демонструють вищий рівень довіри, залученості та готовності до творчого ризику.

Таким чином, етична відповідальність режисера стає не обмеженням, а ресурсом розвитку як педагогічного, так і художнього процесу.

Практичні результати режисерської роботи

Аналіз довготривалої роботи з українськими підлітками в США дозволяє зафіксувати низку стійких результатів, що проявляються як на індивідуальному, так і на груповому рівнях. Ці результати не завжди мають миттєвий характер, проте демонструють чітку позитивну динаміку в процесі систематичної театральної діяльності.

На індивідуальному рівні спостерігається зростання впевненості у публічному самовираженні. Підлітки поступово долають страх сцени, критики та помилки. Важливою ознакою цього процесу є зміна ставлення до власного голосу – як у буквальному, так і в метафоричному сенсі. Вони починають усвідомлювати себе суб'єктами творчого процесу, здатними формулювати й відстоювати власну позицію.

На комунікативному рівні фіксується покращення навичок взаємодії в групі. Підлітки навчаються слухати одне одного, враховувати різні точки зору, працювати в команді. Особливо показовими є зміни в поведінці учасників, які на початкових етапах демонстрували замкненість або соціяльну тривожність.

Формування стійкої групової ідентичности

Одним із найбільш значущих результатів є формування стійкої групової ідентичности. Театральна студія перестає бути випадковим зібранням учасників і трансформується в спільноту з власними правилами, ритуалами та цінностями. Цей процес відбувається поступово, через спільний досвід репетицій, обговорень, конфліктів і успіхів.

Групова ідентичність не нівелює індивідуальність підлітків, а, навпаки, створює умови для її безпечного прояву. Усвідомлення себе частиною ансамблю знижує рівень внутрішньої напруги та сприяє стабілізації емоційного стану.

Зміни у ставленні до української культурної спадщини

Практика показує, що участь у театральній діяльности сприяє переосмисленню ставлення підлітків до української культури. Якщо на початкових етапах вона може сприйматися як елемент минулого або джерело внутрішнього конфлікту, то з часом набуває нового значення.

Через театральні форми підлітки відкривають для себе можливість інтегрувати український культурний досвід у сучасний контекст без відчуття примусу. Це особливо важливо в умовах життя за кордоном, де культурна ідентичність потребує нових форм актуалізації.

Результати для режисерської практики

Робота з українськими підлітками в США впливає не лише на учасників студії, але й на саму режисерську практику. Режисер змушений переглядати звичні

ISSN 2078-6263 ПРОСЦЕНІУМ. 2026. № 1 (75)

методи, адаптувати стилі керівництва, розширювати педагогічний інструментарій.

З'являється усвідомлення необхідности гнучкого поєднання художніх і педагогічних завдань. Театр перестає бути лише простором реалізації режисерської концепції і стає середовищем співтворчости, де важливими є процес і результат водночас.

Узагальнення результатів дослідження

Проведений аналіз дозволяє сформулювати кілька узагальнень:

- робота з українськими підлітками в еміграції потребує комплексного підходу, що враховує соціокультурний контекст;
- режисерська практика в такому середовищі неминуче набуває педагогічного та етичного вимірів;
- театр може ефективно виконувати функцію простору адаптації, інтеграції та формування нової ідентичности;
- дотримання етичних меж є ключовою умовою стійкого розвитку театральної спільноти.

Висновки

Робота режисера з українськими підлітками в США є складним багатовимірним процесом, що виходить за межі традиційної театральної педагогіки. Вона поєднує в собі художні, освітні та соціяльні аспекти й вимагає від режисера високого рівня професійної рефлексії.

Театр у цьому контексті постає не лише як форма мистецтва, а як соціокультурна практика, здатна підтримати підлітків у період глибоких особистісних і ціннісних трансформацій. Саме тому підлітковий театр у діяспорі стає особливо актуальним для сучасних театрознавчих і педагогічних досліджень.

Джерела і література:

1. Бех І. Д. Особистість у просторі виховання. Київ: Либідь, 2002.

2. Бондаренко О. Ф. Психологія підліткового віку. Київ: Каравела, 2018.

3. Клековкін О. Ю. Сучасний театр: режисерські стратегії. Київ : Фенікс, 2015.

4. Левицька І. М. Театральна педагогіка як форма соціалізації молоді // Культура і сучасність. 2019. № 2. С. 112–118.

5. Паві П. Словник театру. Львів : Літопис, 2006. 640 с.

6. Turner V. From Ritual to Theatre: The Human Seriousness of Play. New York : PAJ Publications, 1982.

7. Nicholson H. Applied Drama: The Gift of Theatre. London : Palgrave Macmillan, 2005.

References

1. Bekh, I. D. Osobystist u prostori vykhovannia. Kyiv: Lybid, 2002. [in Ukrainian]

2. Bondarenko, O. F. Psykholohiia pidlitkovoho viku. Kyiv: Karavela, 2018. [in Ukrainian]

3. Klekovkin, O. Yu. Suchasnyi teatr: rezhyserski stratehii. Kyiv: Feniks, 2015. [in Ukrainian]

4. Levytska, I. M. Teatralna pedahohika yak forma sotsializatsii molodi // Kultura i suchasnist, 2, (2019) 112–118. [in Ukrainian]

5. Pavi, P. (2006). Slovnyk teatru. Lviv: Litopys. [in Ukrainian]

Anna KOZACHOK

ORCID: https://orcid.org/0009-0007-3048-5087
Director of theater and large-scale events, theater educator, creator of a pedagogical-directorial method "Hear.Feel.See",
Founder and Executive Director of "UAction" Art and Education, California nonprofit organization
2555 Homestead RD, APT 44, Santa Clara, 95051, CA, United States
e-mail: kyselevaanna@gmail.com

CHALLENGES IN DIRECTING UKRAINIAN ADOLESCENTS IN THE UNITED STATES: PEDAGOGICAL, CULTURAL, AND VALUE TRANSFORMATIONS

Abstract. The article analyzes the specific challenges faced by theatre directors working with Ukrainian teenagers in the context of emigration to the United States. The study examines pedagogical, cultural, and value-based transformations that emerge in theatrical practice within a multicultural environment. Particular attention is paid to issues of identity formation, language adaptation, changes in the director's role, motivation, and discipline among adolescents. Ethical boundaries in working with sensitive topics, including war-related experiences, are also explored. The research is based on qualitative methods such as pedagogical observation, reflective analysis of directing practice, and examination of group dynamics. The findings demonstrate that a theatre studio can function as an effective space for social adaptation, integration, and identity formation for Ukrainian teenagers in the diaspora. The article concludes that contemporary directing practice in such contexts requires an integrated artistic, pedagogical, and ethical approach.

Keywords: theatre pedagogy, adolescent theatre, Ukrainian diaspora, emigration, directing practice, identity, values.

Стаття надійшла до редколегії 19.12.2025
Прийнята до друку 18.02.2026